

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే

॥ చతుర్దశాధికశతతమః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ చతుర్దశాధికశతతమః సర్గః ॥

శ్రీరామస్యాజ్ఞయా విభీషణేన సీతాయాస్తత్సమీప ఆనయనం
సీతాకర్తృకం ప్రియతమముఖచంద్రస్య దర్శనం చ

తమువాచ మహాప్రాజ్ఞః సోఽభివాద్య స్థవంగమః |

రామం కమలపత్రాక్షం వరం సర్వధనుష్మతాం || 6.114.1 ||

యన్నిమిత్తోఽయమారంభః కర్మణాం యః ఫలోదయః |

తాం దేవీం శోకసంతప్తాం ద్రష్టుమర్హసి మైథిలీం || 6.114.2 ||

సా హి శోకసమావిష్టా బాష్పపర్యాకులేక్షణా |

మైథిలీ విజయం శ్రుత్వా ద్రష్టుం త్వామభికాంక్షతి || 6.114.3 ||

పూర్వకాత్ ప్రత్యయాచ్ఛాహముక్తో విశ్వస్తయా తయా |

ద్రష్టుమిచ్ఛామి భర్తారమితి పర్యాకులేక్షణా || 6.114.4 ||

ఏవముక్తో హనుమతా రామో ధర్మభృతాం వరః |

ఆగచ్ఛత్ సహసా ధ్యానమీషద్బాష్పపరిఘ్నతః || 6.114.5 ||

స దీర్ఘమభినిఃశ్వస్య జగతీమవలోకయన్ |

ఉవాచ మేఘసంకాశం విభీషణముపస్థితం || 6.114.6 ||

దివ్యాంగరాగాం వైదేహీం దివ్యాభరణభూషితాం |

ఇహ సీతాం శిరఃస్సాతాముపస్థాపయ మా చిరం || 6.114.7 ||

ఏవముక్తస్తు రామేణ త్వరమాణో విభీషణః |
ప్రవిశ్యాంతఃపురం సీతాం స్త్రీభిః స్వాభిరచోదయత్ || 6.114.8 ||

తతః సీతాం మహాభాగాం దృష్ట్వావాచ విభీషణః |
మూర్ధ్ని బద్ధాంజలిః శ్రీమాన్ వినీతో రాక్షసేశ్వరః || 6.114.9 ||

దివ్యాంగరాగా వైదేహి దివ్యాభరణభూషితా |
యానమారోహ భద్రం తే భర్తా త్వాం ద్రష్టుమిచ్ఛతి || 6.114.10 ||

ఏవముక్తా తు వైదేహీ ప్రత్యువాచ విభీషణం |
అస్మాత్వా ద్రష్టుమిచ్ఛామి భర్తారం రాక్షసేశ్వర || 6.114.11 ||

తస్యాస్తద్ వచనం శ్రుత్వా ప్రత్యువాచ విభీషణః |
యథాఽఽహ రామో భర్తా తే తత్ తథా కర్తుమర్హసి || 6.114.12 ||

తస్య తద్ వచనం శ్రుత్వా మైథిలీ పతిదేవతా |
భర్తృభక్త్యావృతా సాధ్వీ తథేతి ప్రత్యభాషత || 6.114.13 ||

తతః సీతాం శిరఃస్నాతాం సంయుక్తాం ప్రతికర్మణా |
మహార్థాభరణోపేతాం మహార్థాంబరధారిణీం || 6.114.14 ||

ఆరోప్య శిబికాం దీప్తాం పరార్థ్యాంబరసంవృతాం |
రక్షోభిర్బహుభిర్గుప్తామాజహర విభీషణః || 6.114.15 ||

సోఽభిగమ్య మహాత్మానం జ్ఞాత్వాపి ధ్యానమాస్థితం |
ప్రణతశ్చ ప్రహృష్టశ్చ ప్రాప్తాం సీతాం న్యవేదయత్ || 6.114.16 ||

తామాగతాముపశ్రుత్య రక్షోగృహచిరోషితాం |
రోషం హర్షం చ దైన్యం చ రాఘవః ప్రాప శత్రుహ || 6.114.17 ||

తతో యానగతాం సీతాం సవిమర్శం విచారయన్ |
విభీషణమిదం వాక్యమహృష్టో రాఘవోఽబ్రవీత్ || 6.114.18 ||

రాక్షసాధిపతే సౌమ్య నిత్యం మద్విజయే రతః |
వైదేహీ సన్నికర్షం మే క్షిప్రం సమభిగచ్ఛతు || 6.114.19 ||

తస్య తద్ వచనం శ్రుత్వా రాఘవస్య విభీషణః |
తూర్ణముత్సారణం తత్ర కారయామాస ధర్మవిత్ || 6.114.20 ||

కంచుకోష్ఠీషిణస్తత్ర వేత్రఝర్జరపాణయః |
ఉత్సారయంతస్తాన్ యోధాన్ సమంతాత్ పరిచక్రముః || 6.114.21 ||

ఋక్షాణాం వానరాణాం చ రాక్షసానాం చ సర్వశః |
వృందాన్యుత్సార్యమాణాని దూరముత్తస్థురంతతః || 6.114.22 ||

తేషాముత్సార్యమాణానాం నిఃస్వనః సుమహానభూత్ |
వాయునోద్ధూయమానస్య సాగరస్యేవ నిఃస్వనః || 6.114.23 ||

ఉత్సార్యమాణాంతాన్ దృష్ట్వా సమంతాజ్ఞాతసంభ్రమాన్ |
దాక్షిణ్యాత్తదమర్దాచ్చ వారయామాస రాఘవః || 6.114.24 ||

సంరంభాచ్ఛాబ్రవీద్ రామశ్చక్షుషా ప్రదహన్నివ |
విభీషణం మహాప్రాజ్ఞం సోపాలంభమిదం వచః || 6.114.25 ||

కిమర్థం మామనాదృత్య క్లిశ్యతేఽయం త్వయా జనః |
నివర్తయైనముద్వేగం జనోఽయం స్వజనో మమ || 6.114.26 ||

న గృహాణి న వస్త్రాణి న ప్రాకారస్తిరస్క్రియా |
నేదృశా రాజసత్కారా వృత్తమావరణం స్త్రియాః || 6.114.27 ||

వ్యసనేషు న కృచ్ఛేషు న యుద్ధేషు స్వయంవరే |
న క్రతౌ నో వివాహే వా దర్శనం దూష్యతే స్త్రియాః || 6.114.28 ||

సైషా విపద్ధతా చైవ కృచ్ఛేణ చ సమన్వితా |
దర్శనే నాస్తి దోషోఽస్యా మత్సమీపే విశేషతః || 6.114.29 ||

విసృజ్య శిబికాం తస్మాత్ పద్భ్యామేవాపసర్పతు |
సమీపే మమ వైదేహీం పశ్యంత్యేతే వనౌకసః || 6.114.30 ||

ఏవముక్తస్తు రామేణ సవిమర్శో విభీషణః |
రామస్యోపానయత్ సీతాం సన్నికర్షం వినీతవత్ || 6.114.31 ||

తతో లక్ష్మణసుగ్రీవౌ హనూమాంశ్చ ప్లవంగమః |
నిశమ్య వాక్యం రామస్య బభూవుర్వ్యథితా భృశం || 6.114.32 ||

కలత్రనిరపేక్షేశ్చ ఇంగితైరస్య దారుణైః |
అప్రీతమివ సీతాయాం తర్కయంతి స్మ రాఘవం || 6.114.33 ||

లజ్జయా త్వవలీయంతీ స్వేషు గాత్రేషు మైథిలీ |
విభీషణేనానుగతా భర్తారం సాభ్యవర్తత || 6.114.34 ||

విస్మయాచ్చ ప్రహర్షాచ్చ స్నేహాచ్చ పతిదేవతా |
ఉద్వేక్షత ముఖం భర్తుః సౌమ్యం సౌమ్యతరాననా || 6.114.35 ||

అథ సమపనుదన్మనఃక్లమం సా
సుచిరమదృష్టముదీక్ష్య వై ప్రియస్య |
వదనముదితపూర్ణచంద్రకాంతం
విమలశశాంకనిభాననా తదాఽఽసీత్ || 6.114.36 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే
చతుర్దశాధికశతతమః సర్గః ||